

CroonenBuro5
t.a.v. Ellen Boonman
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Flora- en fauna-inspectie Oude Roosendaalsebaan 1 te Oud Gastel
door ir. Hans Hovens, Paul op het Veld en ir. G. Hovens

Belfeld, 18 januari 2016

Inleiding

Croonenburo5 heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven voor een flora- en fauna-inspectie op locatie Oude Roosendaalsebaan 1 te Oud Gastel. Hier bevindt zich een boerderij (woonhuis met inpandige schuur), die zal worden gesloopt. De aanwezige voersilo en voormalige varkensstallen zullen eveneens worden gesloopt (zie figuur 3). De overige gebouwen (de garage, de wagenloods en de loods) blijven behouden. Zie figuur 1 voor een luchtfoto van het plangebied.



Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld). De letters verwijzen naar de gebouwen die hieronder worden besproken.

- A = Woonhuis en schuur (zie figuur 2)
- B = Voersilo
- C = Wagenloods
- D = Kleine stal (zie figuur 3)
- E = Grote stal (zie figuur 3)
- F = Garage
- G = Loods



Figuur 2. De inpandige schuur.



Figuur 3. De grote stal (voor) en de kleine stal (achter).

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'- beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 11 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' - zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Economische zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bijvoorbeeld altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden (door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven). Als een sector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, dan moet er bij ruimtelijke ingrepen bij eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om ‘streng beschermde soorten’ en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van ‘zorgvuldig handelen’.

Werkwijze

Op 14 januari 2016 heeft Faunaconsult het onderzoeksgebied en de directe omgeving ervan bezocht. Daarbij werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Tevens werd er gezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde zoogdieren en planten. Alle gebouwen in het plangebied werden van binnen en buiten afgezocht naar vleermuisuitwerpselen en potentieel geschikte openingen voor vleermuizen en vogels. Daarbij werden alle geschikt ogende openingen met behulp van een ladder en boomcamera geïnspecteerd. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (RAVON, 2006, 2007, 2010, 2011 en 2013) en de waarnemingsoverzichten op www.ravon.nl/tijdschrift en www.waarneming.nl is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Bevindingen

Vleermuizen en vogels

In de gebouwen werden geen vleermuisuitwerpselen of verse vogeluitwerpselen aangetroffen. Alle gebouwen zijn enkelwandig en alleen op de woning en op de kleine stal bevinden zich ‘dubbelwandige’ daken (op het woonhuis liggen eternieten leipannen op een houten dakbeschot en op de kleine stal liggen dakpannen op een dakbeschot). Op het woonhuis is de ruimte tussen de onderste leien en de dakgoot zeer nauw, zodat er geen nestgelegenheid voor vogels aanwezig is. Tijdens het veldbezoek zijn de ruimten onder de onderste dakpannen op de kleine stal geïnspecteerd en hier bleken geen vogelnesten aanwezig te zijn.

In de westelijke gevel van de loods (gebouw G in figuur 1) bevindt zich een opening met daarachter een steenuilennestkast. Deze opening en uilennestkast zijn circa 2 weken voor het veldbezoek aangebracht door buurman Muijs, die de loods van de initiatiefnemer pacht (pers. med. mevrouw Muijs). Mevrouw Muijs gaf verder aan nog nooit uilen in of nabij het plangebied te hebben waargenomen.

Tijdens het broedseizoen broeden er wellicht algemene vogels in de opgaande vegetaties in de voortuin van het plangebied. Overige vaste rust- en verblijfplaatsen van strenger beschermde vogels of zoogdieren zijn afwezig. Tabel 1 geeft een overzicht van de zoogdieren die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europaea</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Overige beschermde soorten

Op de oostelijke gevel van de inpandige schuur (zie figuur 2) bevindt zich een steenbreekvaren (zie figuur 4). In het plangebied zijn geen overige beschermde (muur)planten of overige beschermde soorten aanwezig. Er zijn geen wateren (die als voortplantingswater voor amfibieën kunnen dienen), maar het is mogelijk dat algemene amfibieënsoorten de voortuin in het plangebied als landhabitat gebruiken. De overige beschermde soorten die (mogelijk) een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben, zijn in tabel 2 weergegeven.



Figuur 4. Steenbreekvaren in het plangebied.

Tabel 2. Overige beschermde soorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		
Steenbreekvaren (<i>Asplenium trichomanes</i>)		X	

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Conclusies

Rekening houden met algemeen beschermde soorten

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels

Om verstoring van algemene vogelnesten te voorkomen, dienen eventueel te verwijderen bomen of struiken buiten het broedseizoen van de meeste vogelsoorten (15 maart – 15 juli) te worden verwijderd.

Steenbreekvaren: verplaatsen volgens goedgekeurde gedragscode

Steenbreekvarens zijn beschermd en vallen in de beschermingscategorie ‘overige beschermde soorten’. Het vernietigen van steenbreekvarens of hun groeiplaats is verboden krachtens artikel 8 van de Flora- en faunawet. De steenbreekvaren op de inpandige schuur dient daarom volgens de goedgekeurde gedragscode Stadswerk (Borst en Sprong, 2011) en onder ecologische begeleiding te worden verplaatst naar een geschikte locatie in het plangebied. De gedragscode stelt namelijk dat voor overige beschermde soorten dat er een geschikte vervangende verblijfplaats dient te worden gerealiseerd, voorafgaand aan de projectrealisatie in combinatie met het verplaatsen van de betreffende soort. Faunaconsult heeft hiertoe tijdens het veldbezoek aan de initiatiefnemer (de heer Oomen) een ecologische instructie gegeven. Hiertoe zal de initiatiefnemer een keermuur aanleggen, waarin het stuk de muur met de steenbreekvarens wordt verwerkt. Een voorbeeld van een dergelijke keermuur is weergegeven in figuur 5. Door volgens deze werkwijze te handelen is er geen ontheffing op de Flora- en faunawet nodig.



Figuur 5. Voorbeeld van een keermuur met enkele verplaatste tongvarens.

Literatuur

- Borst, R.H.J. en R. Sprong. 2011. Gedragscode Flora- en faunawet Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In opdracht van: Vereniging Stadswerk Nederland. Eco Consult -Groen, Milieu & Management IPC Groene Ruimte, Business Unit Advies.
- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009c. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON, 34: 61-80.
- RAVON, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON, 42: 105-119.
- RAVON, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON, 51: 119-132.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 2015. Soortenstandaard Kerkuil *Tyto alba*. Versie 2.0. Ministerie van Economische zaken, Den Haag.